

FORȚELE BELIGERANTE DE PE FRONTUL ROMÂN DIN MOLDOVA ÎN LUNA IULIE 1917

CORNEL POPESCU*

În general, cele mai semnificative evenimente politice din ultima parte a anului 1916 și prima jumătate a anului 1917, exceptând diferitele operațiuni militare desfășurate pe fronturile europene, au fost cele prezentate în continuare.

1. Revoluția - democratică de la Petrograd din 27 februarie/12 martie 1917 și declarația Statelor Unite ale Americii din 24 martie/6 aprilie 1917 privind intrarea în război alături de Antanta.

2. Purtarea și, în același timp, eșecul negocierilor purtate de reprezentanții marilor puteri din ambele tabere beligerante - separat sau împreună - în vederea încheierii unei păci avantajoase uneia sau alteia dintre cele două tabere. Nu de puține ori aceste negocieri s-au purtat, pentru fiecare mare putere în favoarea ei și, uneori, chiar în detrimentul propriului (propriilor) aliat (aliați).

3. Eforturile întreprinse de ambele tabere beligerante, fiecare separat, de asigurare a coordonării propriilor forțe militare, în timp și spațiu, în scopul declarat al obținerii victoriei decisive.

În perioada sus precizată, pe marea scenă a politicii internaționale s-au desfășurat multiple demersuri diplomatice, după trei ani de sângeroase confruntări militare, privitoare la negocierea încheierii războiului. În acest sens, în primul rând, situația economică și starea morală a populației civile din tabăra Puterilor Centrale (în special din Austro-Ungaria) a impus diplomațiilor de la Berlin și Viena căutarea unor căi de încheiere a păcii cu Antanta sau, eventual separat, cu unele puteri din cadrul ei.

Astfel, în toamna anului 1916, amiralul von Tirpitz a purtat cu unele oficialități reprezentative din Imperiul țarist rus unele discuții referitoare la încheierea unei păci separate, care viza în primul rând retragerea trupelor ruse de pe fronturi. Dar acțiunile germane de creare a unui stat autonom polon erau contrare intereselor ruse. În același timp, aceste încercări ale germanilor au fost

* Muzeul Județean Argeș, Pitești.

puternic contracarate de partizanii menținerii alianței Rusiei cu statele Antantei. Când Berlinul a „proclamat independența Poloniei” orice demers în acest sens a încetat. Împăratul Austro-Ungariei, Carol I, a încercat încheiere a unei „păci separate” considerând că: „ar avea mult de pierdut în cazul unei înfrângeri, alături de aliatul său, acceptând o asemenea întreprindere, la nevoie chiar împotriva voinței Germaniei”¹. Timide și considerate ca simple tatonări, aceste încercări ale dublei monarhii nu au înregistrat succes.

În luna decembrie 1916, statele din blocul Puterilor Centrale au cerut, prin mijlocirea Germaniei, implicarea directă a președintelui Statelor Unite ale Americii - Thomas W. Wilson – în vederea negocierii unei păci între ele și Antanta². Propunerile Puterilor Centrale, în vederea înaintării unui răspuns Berlinului, au fost analizate de diplomații Antantei cu ocazia lucrărilor „Conferinței interaliatate de la Roma”, începută la 19 decembrie 1916/1 ianuarie 1917³.

La sfârșitul analizei efectuate, nicio propunere nu a fost acceptată, premierul francez - Aristide Briand - declarând că: „Acest strigăt de pace este un strigăt de slăbiciune și, de asemenea, un act de viclenie”. La rândul lui, premierul englez - Lloyd George - a declarat că: „Discutarea unor propuneri de pace pe care ei nu le cunosc, ar însemna pentru Aliați să-și lege capul într-un laț al cărui capăt l-ar ține Germania”⁴. La 10/23 ianuarie 1917, diplomații Antantei întruniți la Roma au redactat răspunsul lor către Puterile Centrale înaintând și propriile contrapropuneri. La rândul lor, previzibil de altfel, contrapropunerile Antantei nu au fost acceptate de Puterilor Centrale. Drept urmare, în ianuarie 1917 s-a pus capăt respectivelor tatonări de încheiere a păcii.

Apoi, în luna ianuarie 1917, cu ocazia lucrărilor „Conferinței de la Petrograd”, s-a desfășurat o discuție între Nicolae al II-lea, țarul rus, și generalul francez Noël Eduard de Castelnau⁵. Discuția în cauză s-a terminat prin încheierea unui „Acord secret” ruso-francez referitor la fixarea viitoarelor frontiere ale celor două state. Prin respectivul „Acord”, la sfârșitul războiului, Franța urma a reprimi Alsacia și Lorena de la germani și putea ocupa bazinul din valea Saarului, iar Rusia putea fixa ocuparea frontierei sale occidentale.

¹ Ion Giurcă, Daniel Georgescu, *Unele aspecte privind situația politico-militară internațională în prima jumătate a anului 1917*, în coordonatori: Gheorghe Buzatu, Horia Dumitrescu, *Mărăști-Mărășești-Oituz: Ținut al jertfei și al biruinței*, Editura Pallas, Focșani, 2007, p. 12-13.

² Ion Agrigoroaiei, *Mărăști, Mărășești, Oituz - 100 de ani. Reflexii în presa vremii*, Editura Alfa, Iași, 2017, p. 43.

³ Cornel Popescu, Cornel Țucă, *Armata 2 română. Mărăști: iulie 1917*, Vol. I: *Mărturii documentare*, București, Editura Militară, 2017, p. 23.

⁴ Ion Agrigoroaiei, *op. cit.*, p. 23.

⁵ Reprezentantul părții franceze.

Ca urmare a acestei libertăți acordate Rusiei, pentru statul român s-a ivit un pericol iminent ținând cont atât de situația militară de la acea dată de pe Frontul român, cât și presiunea constantă a Rusiei de stabilire a frontierei ei pe Carpații Orientali. Însă, din fericire pentru România, desfășurarea ulterioară a evenimentelor istoriei a pus capăt unei asemenea „ticălos și mișelesc” plan de acțiune post război⁶.

După declanșarea Revoluției ruse și declararea intrării Statelor Unite ale Americii în război, Austro-Ungaria, prin contele Ottokar Czernin, ministrul ei de externe, a continuat pe cont propriu tratativele în vederea încheierii păcii - fie ea și separată - și ieșirii din război. Prin aceste tratative, în realitate, Austro-Ungaria a urmărit cu insistență încheierea păcii pentru „asigurarea existenței monarhiei” în continuare. De altfel, relatând despre aceste demersuri ale ministrului Ottokar Czernin, ziarul „Acțiunea română”, a scris la 22 martie/4 aprilie 1917 că acesta: „dorește «o pace cinstită», adică o pace șchioapă prin salvarea monarhiei”⁷.

În lunile martie - aprilie 1917, prințul Sixte de Bourbon - cumnatul împăratului Carol I - și fratele său, prințul Xavier de Bourbon, au întreprins în secret în același scop o misiune în Europa apuseană. Ajunși la Paris, ei i-au înmănat lui Raymond Poincaré, președintele Franței, o scrisoare secretă din partea împăratului Carol I, prin care acesta promitea satisfacerea unor pretenții teritoriale franceze. Între aceste propuneri de pace nu s-au aflat și unele privitoare la reglementarea problemelor teritoriale italiene și române.

De altfel, cu privire la România: „aceasta nu urma a fi desființată, ci numai păstrată ca zălog până la obținerea garanției asupra integrității «monarhiei». Ca urmare a acestor propuneri, România urma a rămâne fără Transilvania. Cu referire la acest aspect, Ribot, prim - ministrul francez, a declarat că: „România e cu totul uitată. Obligațiile noastre față de România sunt mai mari decât față de Serbia, fiindcă România n-a intrat în război decât pentru noi”⁸. Propunerile în cauză au fost respinse de partea franceză.

Austro-Ungaria, în același timp cu misiunea încredințată prințului Sixte de Bourbon, a făcut demersuri vizând atragerea Germaniei în acțiuni menite a duce la încheierea păcii cu Antanta, solicitându-i acesteia chiar acceptarea unor sacrificii teritoriale⁹. Având în vedere că Austro-Ungaria s-a dovedit „generoasă” în propunerile ei cu teritoriile germane, în mod firesc reprezentanții germani nu au acceptat „oferta” făcută de Viena.

Totuși, dialogul dintre cele două părți a continuat, iar în final, după negocieri dure, la 14/27 martie 1917, s-a semnat de Bethmann-Hollweg,

⁶ Ion Giurcă, Daniel Georgescu, *op. cit.*, p. 16.

⁷ Ion Agrigoroaiei, *op. cit.*, p. 45.

⁸ *Idem.*

⁹ Cornel Popescu, Cornel Țucă, *op. cit.*, p. 24 - 25.

cancelarul german, și contele Ottokar Czernin, ministrul austro-ungar de externe, un „Memoriu secret”, cunoscut și sub denumirea de „Documentul de la Viena”¹⁰. Prin respectivul document, în ceea ce ne privea, s-a stabilit anexarea după sfârșitul victorios al războiului unor teritorii potrivit căreia: „pentru Germania se are în vedere mai mult estul, iar pentru Austro-Ungaria, înainte de orice, România”¹¹.

Pe aceeași constantă idee, Ottokar Czernin a insistat la sfârșitul lunii martie 1917 și pentru dezmembrarea României între Austro-Ungaria, Rusia și Bulgaria, excluzând din ecuație aliatul german. În acest sens, Ottokar Czernin, în „Memoriul secret” înaintat în luna mai împăratului Carol I, s-a exprimat fără a lăsa loc de interpretări: „Noi trebuie să obținem România. Voi lua Muntenia și toată Moldova până la Siret. Partea de răsărit a Moldovei voim să o oferim Rusiei și în aceasta văd eu o ușurare a încheierii păcii. Dobrogea veche trebuie să rămână Bulgariei, iar mica porțiune ce mai rămâne o lăsăm noii Români”¹².

La 2/15 aprilie 1917 s-a desfășurat la Hofburg, pornindu-se tocmai de la aceste teze, prima întâlnire dintre împăratul Wilhelm al II-lea, ministrul Bethmann - Hollweg și generalii Hindenburg și Ludendorff, din partea Germaniei, și împăratul Carol I, ministrul Ottokar Czernin și generalul Arz von Straussenberg, din partea Austro-Ungariei, privind elaborarea unei propuneri comune de pace care să fie înaintată Antantei. Bethmann - Hollweg, ministrul german de externe, văzând propunerile aliatului austro-ungar, a recunoscut că: „Germania rămânea fără controlul direct la Dunărea de Jos și Dobrogea”. Peste ani, referindu-se la această întâlnire, a scris: „Am rămas stupefiat auzindu-l pe contele Czernin că ne propune să renunțăm la Alsacia și Lorena”. Cum era și firesc, partea germană nu a putut accepta propunerile austro-ungare¹³.

Ulterior, la 14/27 aprilie 1917, împăratul Carol I i-a solicitat în scris împăratului german Wilhelm al II-lea să facă tot efortul în vederea încheierii urgente a păcii cu Antanta. Respectiva misivă imperială a fost însoțită, ca anexă, și de un „Memoriu”, redactat de ministrul Ottokar Czernin, în finalul căruia acesta concluziona: „Noi suntem la capătul forțelor și Germania nu va mai putea să conteze pe noi la sfârșitul acestei veri”. Din păcate pentru partea austro-ungară, situația sumbră prezentată de aceasta nu a impresionat aliatul german¹⁴.

Fără a se pune capăt dialogului pe această temă, în vederea ajungerii la o înțelegere în acest sens, la 23 aprilie/6 mai 1917 a avut loc o nouă întâlnire

¹⁰ Alte surse, indică semnarea documentului la 13/26 martie 1917.

¹¹ Constantin Kirițescu, *Istoria războiului pentru întregirea României*, vol. II, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1989, p. 29.

¹² Ion Agrigoroaiei, *op. cit.*, p. 45-46.

¹³ *Idem*, p. 46.

¹⁴ Cornel Popescu, Cornel Țucă, *op. cit.*, p. 24-25.

între cele două mari puteri aliate¹⁵. În cele din urmă, cele două mari puteri aliate au încheiat „Acordul de la Kreuznach”, în care s-a prevăzut că: „În cazul când Germania își anexează Curlanda și Lituania și-și alipește Polonia, atunci ea consimte ca România ocupată - exclusiv Dobrogea bulgărească (până la granița de la 1913) și o fâșie de teritoriu până la sud de linia ferată Cernavodă - Constanța să cadă, ca stat deosebit, în sfera de interese a Austro-Ungariei, cu garantarea participării economice a Germaniei în România”. „Acordul” în cauză a mai prevăzut, printre altele, renunțarea la cedarea de Germania a Alsaciei și Lorenei către Franța, la restaurarea Belgiei și cu privire la împărțirea României, cu participarea și a Rusiei și Bulgariei, s-a decis: „crearea unui stat minuscul la Gurile Dunării, după modelul Monaco”¹⁶. Aceste noi variante de propuneri de pace înaintate de cele două puteri nu au determinat începutul unor negocieri cu reprezentanții Antantei pe această temă.

Amintim că și în vara anului 1917, deși implicate în lupte armate sângeroase și de amploare pe fronturile europene, marile puteri beligerante, concomitent - oficial sau în secret, fie în nume comun, fie în nume individual, direct sau prin terțe părți - au continuat tratativele menite a duce la încheierea păcii.

În paralel cu această largă și diversă paletă de întâlniri, mai mult sau mai puțin secrete, în care, așa după cum am văzut, soarta integrității și suveranității României a fost negociată ca la un joc de noroc atât de inamici, cât și de aliați eforturile conducerii politice și militare române nu au înregistrat sincope. În perioada iernii 1916-1917, un interval de acalmie al luptelor de pe Frontul român din Moldova, aceasta a purtat negocieri intense atât cu reprezentanții Marelui Cartier General rus, cât și cu cei ai Comandamentului trupelor ruse dispuse operativ pe acest front. Principalul obiectiv al respectivelor negocieri a vizat prefigurarea viitoarelor operațiuni militare ce trebuiau să le desfășoare trupele româno - ruse de pe acest front. Având în vedere situația politică și militară internațională, în mod deosebit cea creată în spațiul rus, respectivele negocieri au cunoscut: „mai multe momente de criză determinate de refuzul Stavkăi de a permite trupelor sale să se angajeze în operații de anvergură în Dobrogea sau în Muntenia de est”¹⁷. În cele din urmă, după dezbateri nu lipsite de tensiune, momentele de criză ivite în diferitele etape ale negocierilor au fost depășite.

Drept urmare a acestor negocieri, în lunile martie - mai 1917 atât Marele Cartier General român, cât și Comandamentul forțelor ruse de pe Frontul român din Moldova au ajuns la un acord privind planificarea desfășurării unor acțiuni militare comune de cele două armate aliate de pe acest front. În acest

¹⁵ Ion Agrigoroaiei, *op. cit.*, p. 46.

¹⁶ Ion Giurcă, Daniel Georgescu, *op. cit.*, p. 17.

¹⁷ ***, *Istoria militară a poporului român*, vol. V, Editura Militară, București, 1988, p. 543.

sens, Marele Cartier General rus a optat pentru executarea: „pe frontul ruso - român”, în „primăvara anului 1917”, doar a unor „ofensive cu obiective limitate, cu scopul de a împiedica pe inamic să transporte forțe pe alte fronturi”¹⁸. Apoi, după stabilirea acestui punct de vedere comun, în urma câtorva întruniri româno - ruse la nivel înalt care avuseseră loc până atunci, a fost convocată în partea a doua a lunii mai 1917 o „Conferință interaliată de comandament” cu participarea Regelui Ferdinand I, premierului român Ion I. C. Brătianu, generalilor români: Constantin Prezan, Constantin Christescu și Alexandru Averescu, generalilor ruși: D. G. Scerbacev și N. Golovin și generalului francez H. M. Berthelot. Participanții la lucrările Conferinței interaliată de comandament - după ce au analizat conținutul mai multor proiecte viitoare de operațiuni - au adoptat în final următoarea ipoteză de acțiune comună militară pentru vara anului 1917: depășirea inamicului, printr-o acțiune ofensivă, la vest de Siret, urmînd ca, în același timp, sectorul de front al Dunării maritime să-și mențină ferm pozițiile inițiale. În acest cadru: „Lovitura principală avea să se aplice decât în a doua jumătate a lunii iunie [1917], în zona Nămolosa, în paralel cu asaltul armatelor ruse asupra pozițiilor austro-ungaro - germane din Galiția și Bucovina”¹⁹.

Până la adoptarea acestei hotărâri finale comune de acțiune în vara anului 1917, au avut loc o serie de controverse - din păcate pentru partea română - între generalii Constantin Prezan și Alexandru Averescu. Generalul Constantin Prezan a militat în cadrul lucrărilor respectivei Conferințe pentru stabilirea declanșării unei ofensive puternice „în zona Nămolosa - Focșani cu Armatele IV și VI ruse și Armata I română”. În același timp, generalul Alexandru Averescu a militat pentru adoptarea de participanții la Conferință a hotărârii declanșării unei ofensive a marilor unități militare din subordinea lui (Armata a II-a română), care „să atace spre Valea Putnei, apoi spre zona Focșani - Râmnicu Sărat, «pentru a împinge pe inamic din munți spre șes obligându-l a lua front, orientat cu flancul drept spre frontul nostru de pe Siretul de Jos»”.

Potrivit propunerii generalului Alexandru Averescu, susținută cu perseverență în fața celor prezenți la lucrările Conferinței în cauză, ofensiva preconizată de el: „ar fi favorizat trecerea Armatei I română la sud de Siret, obligând astfel unitățile Armatei IX germane să se apere pe aliniamente succesive pe râurile Râmnic, Buzău - sau chiar Cricov - Ialomița”²⁰.

¹⁸ Arhivele Militare Naționale Române (în continuare abreviat: A. M. N. R.), fond Serviciul Istoric al Armatei (în continuare abreviat: S. I. A.), dosar nr. 669, f. 2.

¹⁹ ***, *Istoria militară a poporului român*, vol. V, ..., p. 543.

²⁰ Ioan Gligor, *Caracteristicile geografice - militare ale spațiului avut în vedere la elaborarea Planului de campanie pentru vara anului 1917 pe Frontul român*, în coordonatori: Gheorghe Buzatu, Horia Dumitrescu, *op. cit.* p. 51.

După analiza celor două propuneri, susținute cu argumente pro și contra de cei doi generali români, participanții la lucrările Conferinței interaliatate de comandament au pus capăt acestor controverse și au decis - de comun acord - că pe Frontul român din Moldova: „misiunea trupelor româno - ruse era de a imobiliza trupele Puterilor Centrale și de a distruge forțele inamice care operau pe frontul Focșani - Nămoloasa”²¹. Ca urmare, hotărârea adoptată - în linii generale - a prevăzut: executarea unei ofensive principale cu trupele Armatei I română din regiunea Nămoloasa spre Buzău și a uneia secundare - în avans declanșată - în regiunea Vrancei cu trupele Armatei a VI-a rusă

Concepția generală a ofensivei aliate pentru vara anului 1917, scopul și conținutul misiunilor ordonate forțelor române și ruse dispuse operativ pe Frontul român din Moldova, ca urmare a hotărârii adoptate de participanții la Conferința interaliată de comandament, au fost stipulate și transmise armatelor din compunerea acestui front prin: „Instrucțiunile operative nr. 29 din 19 mai/1 iunie 1917”²².

Conform prevederilor respectivelor instrucțiuni operative, armatele româno - ruse trebuiau să execute următoarele misiuni operative pe Frontul român din Moldova²³:

1. *Armata a IX-a rusă*, urma să declanșeze acțiuni ofensive locale: „spre a interzice deplasarea rezervelor austro-ungaro - germane spre sud, unde se executa lovitura principală”;

2. *Armata a II-a română*, după ce înainta până în Valea Putnei, urma să „atace viguros” și să cucerească: „cu stânga pozițiile de pe Dealul Momâia (Cota 632), pentru a înlesni astfel acțiunea aripei drepte a Armatei IV ruse”;

3. *Armata a IV-a rusă*, cooperând cu Armata I română, trebuia: „să nimicească forțele inamice dintre munți și Siret, atingând în final linia Milcovului”;

4. *Armata I română*, după ce urma să rupă frontul inamic în sectorul Podul Huroaia - Olăneasca, inclusiv, trebuia: „înaintând spre Râmnicu Sărat, [...] să atace din spate gruparea inamică din zona Focșani, pe care să o nimicească în cooperare cu Armata IV rusă”;

5. *Armata a VI-a rusă*, urma să atace, cu aripa dreaptă, în sectorul Olăneasca (inclusiv) - Măxineni - Latinu, pentru a acoperi: „manevra Armatei I române” și a respinge: „spre Dunăre forțele germano - bulgaro - otomane din zona Brăila”.

Conținutul Instrucțiunilor operative nr. 29 din 19 mai/1 iunie 1917 au reprezentat o concepție strategică temeinică și bine documentată elaborată de

²¹ *Idem*.

²² A. M. N. R., fond Marele Cartier General (în continuare abreviat: M. C. G.), dosar nr. 806, f. 11 - 16.

²³ ***, *Istoria militară a poporului român*, vol. V, ..., p. 543.

Marele Cartier General român, condus de generalul Constantin Prezan, având ca șef al Biroului Operațiuni pe maiorul Ion Antonescu²⁴. Aceste prevederi au stat la baza întocmirii de Marele Cartier General român a „Planului de campanie al armatelor româno - ruse de pe Frontul român din Moldova, care „a fost acceptat și însușit de partea rusă”²⁵.

Acest plan inițial de campanie al armatelor româno - ruse a fost îmbunătățit ulterior cu noi elemente propuse și foarte just argumentate de generalul Alexandru Averescu, comandantul Armatei a II-a română, prin memoriile trimise atât M. S. Regelui Ferdinand, cât și Marelui Cartier General român. Aceste noi elemente au fost cele care au stat la baza întocmirii de Armata a II-a română a „Ordinului de operațiuni nr. 1.638 din 20 iunie/3 iulie 1917”, prin care s-a precizat „lărgimea fâșiei de ofensivă” a armatei și s-au fixat: „obiectivul primei faze a acțiunii ofensive”, „dispozitivul de luptă”, organizarea „grupării de artilerie”, acțiunea „aviației” și altele²⁶.

La începutul lunii iulie 1917, în baza hotărârilor transmise de Marele Cartier General român, marile unități militare operative din compunerea Armatei a II-a română - reorganizate structural și dotate cu material nou de război - au ocupat dispozitivul de luptă ordonat lor.

În baza prevederilor respectivului ordin de operațiuni, Frontul român din Moldova a fost ocupat - de la Vatra Dornei până la Marea Neagră - de cinci armate, dintre care două române (Armata a II-a și Armata I) și trei ruse (Armata a IX-a, Armata a IV-a și Armata a VI-a). În linii generale, înainte de data începerii „Operațiuni ofensive” sau „Bătăliei” de la Mărăști, cu unele modificări dictate de situația terenului operativ, dispunerea armatelor româno - ruse pe respectivul front a fost cea mai jos prezentată²⁷.

A. Armata a IX-a rusă, comandată de generalul P. A. Licițki, a ocupat un front de 230 km, între Vatra Dornei și Cota 580 (Arșița Mocanului, exclusiv, din zona Vrancei), cu un efectiv de 127.000 militari și a fost compusă din:

1. Corpul 2 armată rus, având în subordine:
 - Divizia 26 infanterie rusă;
 - Divizia 49 infanterie rusă;
 - Divizia 193 infanterie rusă.

²⁴ Viitorul mareșal și Conducător al Statului (septembrie 1940 - august 1944).

²⁵ Nicolae Ciobanu, *Triunghiul morții - Triunghiul vieții: Mărăști - Mărășești - Oituz*, în coordonatori: Gheorghe Buzatu, Horia Dumitrescu, *op. cit.*, p. 58 - 59.

²⁶ ***, *Istoria militară a poporului român*, vol. V, ..., p. 552 - 553.

²⁷ *Idem*, p. 548 - 549; Cornel Popescu, Cornel Țucă, *op. cit.* p. 33 - 36; Cornel Carp, Cornel Țucă, *Brigada 6 infanterie în „Bătălia de la Mărăști”*, în coordonatori: Gheorghe Buzatu, Horia Dumitrescu, *op. cit.*, p. 70 - 71.

2. Corpul 24 armată rus, având în subordine:
 - Divizia 2 infanterie rusă;
 - Divizia 48 infanterie rusă;
 - Divizia 49 infanterie rusă ;
 - Divizia 188 infanterie rusă.
3. Corpul 26 armată rus, având în subordine:
 - Divizia 65 infanterie rusă;
 - Divizia 78 infanterie rusă;
 - Divizia 189 infanterie rusă;
 - Divizia 12 cavalerie rusă.
4. Corpul 36 armată rus, având în subordine:
 - Divizia 25 infanterie rusă;
 - Divizia 68 infanterie rusă;
 - Divizia 191 infanterie rusă.
5. Corpul 40 armată rus, având în subordine:
 - Divizia 2 pușcași rusă;
 - Divizia 4 pușcași rusă;
 - Divizia 6 pușcași rusă.

B. *Armata a II-a română*, comandată de generalul Alexandru Averescu, a ocupat un front de 37 km, între Cota 580 (Arșița Mocanului, exclusiv) - Bâta Carelor - Valea Cașin - Răcoasa (inclusiv), cu un efectiv de 4.097 ofițeri și 150.708 trupă și a fost compusă din:

6. Corpul 2 armată român, având în subordine:
 - Divizia 1 infanterie română;
 - Divizia 3 infanterie română.
7. Corpul 4 armată român, având în subordine:
 - Divizia 6 infanterie română;
 - Divizia 8 infanterie română;
 - Divizia 12 infanterie română.

C. *Armata a IV-a rusă*, comandată de generalul A. I. Ragoza, a ocupat un front de 50 km, între Răcoasa (exclusiv) - Movileni, pe Siret (inclusiv), cu un efectiv de 86.000 militari și a fost compusă din:

8. Corpul 8 armată rus, având în subordine:
 - Divizia 14 infanterie rusă;
 - Divizia 15 infanterie rusă;
 - Divizia 3 [infanterie] „Turkestan” rusă.
9. Corpul 30 armată rus, având în subordine:
 - Divizia 71 infanterie rusă;
 - Divizia 103 infanterie rusă.
10. Corpul 7 armată rus, având în subordine:
 - Divizia 13 infanterie rusă;

- Divizia 34 infanterie rusă;
- Divizia de cavalerie „Zaamurskaia” rusă.

D. Armata I română, comandată de generalul Constantin Cristescu, a ocupat un front de 60 km, între Movileni, pe Siret (exclusiv) - Fundeni - Liești - Gârlești - Crângeni, cu un efectiv de 4.466 ofițeri și 153.716 trupă și a fost compusă din:

11. Corpul 3 armată român, având în subordine:
 - Divizia 5 infanterie română;
 - Divizia 13 infanterie română;
 - Divizia 14 infanterie română.
12. Corpul 6 armată român, având în subordine:
 - Divizia 9 infanterie română;
 - Divizia 80 infanterie rusă;
 - Brigada 1 cavalerie română.
13. Corpul de cavalerie român, având în subordine:
 - Divizia 2 cavalerie română;
 - Brigada 1 roșiori „pe jos”²⁸ română;
 - Brigada 6 roșiori „pe jos” română.

E. Armata a VI-a rusă, comandată de generalul Țurikov, a ocupat un front de 180 km, între Crângeni - Prut - apoi între Galați - Tulcea (pe malul stâng al Dunării), cu un efectiv de 110.000 militari și a fost compusă din:

14. Corpul 4 armată rus, având în subordine:
 - Divizia 30 infanterie rusă;
 - Divizia 40 infanterie rusă.
15. Corpul 47 armată rus, având în subordine:
 - Divizia 3 pușcași rusă;
 - Divizia 8 pușcași rusă.
16. Corpul 4 armată rus „Siberian”, având în subordine:
 - Divizia 9 [infanterie] „Siberiană” rusă;
 - Divizia 10 [infanterie] „Siberiană” rusă.
17. Corpul 6 cavalerie rus, având în subordine:
 - Divizia 3 cavalerie rusă;
 - Divizia 8 cavalerie rusă;
 - Divizia 3 cavalerie „Don” rusă.
18. Detașamentul „Dunărea”, având în subordine:
 - Divizia maritimă româno-rusă;
 - Divizia 115 infanterie rusă.

F. Rezerva Frontul român din Moldova.

²⁸ Trupa brigăzii acționa – temporar – ca infanterie, marea unitate nedisponând de caii necesari.

În plus, în afara trupelor celor cinci armate dislocate operativ în dispozitivul indicat, Frontul român din Moldova a mai dispus în zona Peche - Băleni - Dorasca și de o rezervă compusă din:

19. Corpul 29 armată rus, având în subordine:

- Divizia 1 pușcași rusă;
- Divizia 7 pușcași rusă;
- Divizia 3 [trăgători] „Caucaz” rusă.

20. Corpul 3 cavalerie rus, având în subordine:

- Divizia 1 [cavalerie] „Don” rusă;
- Divizia 10 [infanterie] rusă.
- Divizia 7 infanterie română.
- Brigada de grăniceri română.

G. *Rezerva Stavka.*

Tot pe Frontul român din Moldova, Stavka (rusă) a organizat la rândul ei o rezervă proprie de forțe, dislocată în zona Comănești - Târgu Ocna, în compunerea:

21. Corpul 45 armată rus, având în subordine:

- Divizia 126 infanterie rusă;
- Divizia 172 infanterie rusă;
- Divizia 194 infanterie rusă.

Puterile Centrale, la rândul lor, pentru prima jumătate a anului 1917 își stabiliseră, conform prevederilor Planului lor de campanie, principalele obiective ce trebuiau să fie „atinse” de propriile armate dispuse pe Frontul român din Moldova. Drept urmare, în luna iunie, comandamentele acestora - sub coordonarea Marelui Cartier General german - au întocmit „Planul ofensivei” ce urma a fi declanșată în vara anului 1917.

Preconizata ofensivă a Puterilor Centrale urma să fie declanșată în sudul Moldovei în luna iulie 1917 de trupele din compunerea Grupului de armate „Feldmareșal August von Mackensen”. În linii generale, principalul obiectiv al armatelor Puterilor Centrale - consemnat în respectivul Plan de campanie - a constat în „ocuparea întregului teritoriu dintre Carpați și Prut”, prin exploatarea primelor acțiuni din sudul Moldovei și corelarea lor cu ofensiva austro-germană proiectată a fi executată în Bucovina de trupele Grupului de armate „Arhiducele Iosif”. Ocuparea zonelor libere din România de forțele Puterilor Centrale trebuia în final „să ducă la nimicirea armatei române”.

Puterile Centrale, în vederea realizării obiectivului principal al preconizatei lor ofensive de vară, au dispus pe Frontul român din Moldova, la începutul lunii iulie 1917, constituirea forțelor celor patru armate proprii în două grupuri de armate²⁹: „Arhiducele Iosif” și „Feldmareșal von Mackensen”.

²⁹ ***, *Istoria militară a poporului român*, vol. V, ..., p. 550; Cornel Popescu, Cornel Țucă, *op. cit.* p. 38-40; Cornel Carp, Cornel Țucă, *op. cit.*, p. 71.

A. Grupul de armate „Arhiducele Iosif”, comandat de arhiducele Iosif, a ocupat un front în lungime de 260 km din nordul Bucovinei până la Ivești (din zona Vrancei), fiind format din:

I. *Armata I austro-ungară*, comandată de generalul von Rohr, a ocupat un front de 200 km în compunerea:

1. Grupul „[General] Gerok”, având în subordine:
 - a) Grupul „[General] Ruiz”, format din:
 - Divizia 218 infanterie germană;
 - Divizia 1 cavalerie austro-ungară.
 - b) Corpul 8 armată austro-ungar, format din:
 - Divizia 142 infanterie germană;
 - Divizia 70 infanterie austro-ungară;
 - Divizia 71 infanterie austro-ungară;
 - Brigada 8 munte austro-ungară.
2. Corpul 6 armată, având în subordine:
 - Divizia 39 honvezi [infanterie austro-ungară];
 - Divizia 225 infanterie germană.
3. Grupul „General Liposčak”, având în subordine:
 - Divizia 8 bavareză [infanterie germană];
 - Divizia 7 infanterie austro-ungară;
 - Divizia 10 cavalerie austro-ungară;
 - Brigada 16 munte austro-ungară.
4. Corpul 21 armată, având în subordine:
 - Divizia 31 infanterie austro-ungară;
 - Divizia 37 infanterie austro-ungară;
 - Divizia 72 infanterie austro-ungară;
 - Divizia 3 cavalerie germană.

II. *Armata a VII-a austro-ungară*, comandată de generalul von Kóvess, a ocupat un front de 60 km în compunerea:

5. Corpul 11 armată, având în subordine:
 - Divizia 51 honvezi [infanterie austro-ungară];
 - Divizia 74 honvezi [infanterie austro-ungară].
6. Grupul „General Apor”, având în subordine:
 - Divizia 1 infanterie germană;
 - Divizia 5 cavalerie austro-ungară;
 - Divizia 6 cavalerie austro-ungară.
7. Grupul „General Pichler”, având în subordine:
 - Divizia 117 infanterie germană;
 - Divizia 8 cavalerie austro-ungară;
 - Divizia 11 cavalerie austro-ungară.

B. Grupul de armate „Feldmareșal von Mackensen”, comandat de feldmareșalul von Mackensen, a ocupat un front în lungime de 300 km de la Ivești la nord Brăila și, de aici, între Galați și Tulcea (pe malul drept al Dunării), fiind format din:

I. Armata a III-a bulgară, comandată de generalul Nerezov, a ocupat un front de 180 km în compunerea:

8. Corpul 52 armată german, având în subordine:

- Divizia mixtă bulgară;
- Brigada 145 infanterie germană;
- Detașamentul german „Goltz”;
- Divizia 15 infanterie turcă;
- Divizia 25 infanterie turcă.

9. Echivalentul unui corp de armată bulgar, având în subordine:

- Divizia 4 infanterie bulgară.
- Divizia 12 infanterie bulgară.
- Divizia 1 cavalerie bulgară.

II. Armata 9 germană, comandată de generalul von Eben, a ocupat un front de 120 km, în compunerea:

10. Grupul german „Schaer”, având în subordine:

- Divizia 92 infanterie germană;
- Divizia 109 infanterie germană;
- Divizia 115 infanterie germană.

11. Grupul german „von Morgen”, având în subordine:

- Divizia 89 infanterie germană;
- Divizia 216 infanterie germană;
- Divizia 12 infanterie bavareză (germană).

12. Grupul german „von Gallwitz”, având în subordine:

- Divizia 62 infanterie germană;
- Divizia 217 infanterie germană.

III. Rezerva Grupului de armate „Feldmareșal von Mackensen”, dislocată în regiunea sud Nămolosa, în compunerea:

13. Echivalentul unui corp de armată bulgar, având în subordine:

1. Divizia 76 infanterie germană;
2. Divizia 212 infanterie germană.

Acestea au fost forțele militare dislocate pe Frontul român din Moldova, la începutul lunii iulie 1917, de cele două părți beligerante; de-o parte: trupele române și ruse, de cealaltă parte: trupele Puterilor Centrale (germane, austro-ungare, bulgare și turce).

BELLIGERENT FORCES FROM THE ROMANIAN FRONT
IN MOLDOVA DURING JULY 1917

Abstract

During the last months of 1916 and the first half of 1917, a series of more or less secret meetings and negotiations were held between the great powers of the two belligerent military blocks on the European fronts (Entente and Central Powers) reaching a peace agreement.

For this purpose, the following military forces were disposed on their own battlefields:

At the beginning of July 1917, on the Romanian front in Moldova, for the beginning of the great military confrontations, both belligerent camps deployed important military forces. To this end, the following military forces were disposed in their own battlefields: 5 Russian-Romanian armies (3 Russian armies and 2 Romanian armies); 4 Armies of the Central Powers (2 Austro-Hungarian armies, 1 German army, 1 Bulgarian army and 2 Turkish armies).